

عوامل نفوذ فرهنگ اجتماعی در سبک زندگی اسلامی بر اساس کلام حضرت

علی علیه السلام

محسن خوش‌فر (دکترای تفسیر تطبیقی جامعه المصطفی ص العالمیه)

مریم مددخانی (دانشجوی کارشناسی ارشد علوم حدیث، گرایش نهج البلاغه دانشگاه قرآن و حدیث)

چکیده:

بعد از خانواده، اجتماع مهمترین عرصه تربیت افراد است. باورها و عقاید افراد تحت تأثیر عوامل متفاوت، تغییر می‌کنند. نفوذ فرهنگی از جمله مواردی است که می‌تواند عقاید و باورها و تمدن یک کشور را مورد هدف قرار داده و به تدریج به تغییر یا انحلال آن بیانجامد؛ در نتیجه همین تغییرات و فاصله گرفتن از آموزه های دینی آرامش روحی و روانی افراد نیز به تدریج آسیب خواهد دید. بیشترین و مؤثرترین راهی که دشمنان می‌توانند از آن استفاده کنند، بهره برداری از جامعه و تغییر سبک زندگی مردم آن است. با توجه به وجود دشمنان ایران اسلامی، به ویژه بعد از انقلاب اسلامی، اهمیت مقابله با عوامل مختل کننده اهداف اسلامی و موانع پیشرفت، آشکار است. از سویی بهترین راه برای شناسایی عواملی که مردم و کشور را در معرض این نفوذ قرار می‌دهد، مراجعه به سخنان معصومین علیهم السلام و اولیای الهی به ویژه حضرت علی علیه السلام است. با توجه به سخنان حضرت در نهج البلاغه با استفاده از روش کیفی و تحلیل متنی، حکومت و عوامل آن، جامعه و مردم، دشمنان و فعالیت‌های آنان و در نهایت کوتاهی اهل حق در انجام وظایف است که زمینه نفوذ دشمن را تقویت می‌کند. شناخت راهکارهای مقابله با این نوع نفوذ می‌تواند سبکی از زندگی اسلامی را با استفاده از راهکارهای دینی در اختیار بگذارد که با پیروی از آن افراد از دچار شدن به شبهه‌ها و دام‌های دشمن مصون و بالتبع از بهداشت روحی و روانی برخوردار گردند. از جمله این راهکارها تمسک به قرآن، احیای امر به معروف، واگذار نکردن امور جامعه به ستمگران، حفظ وحدت، شناخت منافقان، مبارزه با خرافات، شناساندن شیطان، تبیین فلسفه حکومت اسلامی، تبیین فتنه‌ها و نهادینه کردن ارزش‌ها در جامعه است.

کلیدواژه‌ها: نفوذ فرهنگی، نهج البلاغه، عوامل نفوذ، سبک زندگی، امام علی علیه السلام.

بیان مسأله: فرآیند نفوذ از مسائل مهم عصر حاضر است که بارها از سوی رهبر جامعه مسلمین (ولی فقیه) مطرح شده و ایشان همگان را در مقابله با این مسأله هشدار داده‌اند. نفوذ از اهداف مهم دشمن است که با این کار اهداف بالاتری مثل تغییر در اعتقادات انسان‌ها، تغییر حاکم و حاکمیت، تغییر در سبک زندگی و برهم زدن آرامش روحی و روانی افراد را دنبال می‌کند. آسانترین راه دست‌یابی به هدف تغییر در ملتی، تغییر باورهای جامعه و جوّ حاکم بر جامعه است. لذا جهت در امان ماندن از حملات نرم دشمن در جامعه لازم است که عوامل نفوذ فرهنگ اجتماعی در سبک زندگی اسلامی شناخته شود، زیرا اگر کسی آشنای به زمان و مسائل جامعه خود نباشد، درگیر شبهات شده و تشنگی خاطر و پراکندگی افکار مانع از اندیشیدن او در مسائل مهم زندگی و در نتیجه مانع بندگی او خواهد شد. آنجا که مهمترین منبع و مرجع ما برای دریافت شیوه صحیح زندگی معصومین (علیهم‌السلام) هستند، این نوشتار بر آن است که عوامل نفوذ فرهنگی در جامعه را در کلام امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) که قرآن مجسم هستند، مورد بررسی قرار دهد.

روش تحقیق: این تحقیق به روش کیفی و تحلیل متنی انجام پذیرفته است و از منابع کتابخانه‌ای برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده شده است. در نحوه دست‌یابی به عوامل و راهکارها نیز به این روش عمل شده است که در سخنان حضرت، گاه راه مقابله با نفوذ صریحاً مورد اشاره قرار گرفته که در این موارد نقل مستقیم از بیانات حضرت یا اشاره به قرائن کلام و منطوق ایشان صورت گرفته است؛ و گاه نیز راه حل مورد اشاره مستقیم نبوده که در این موضع، با مد نظر قرار دادن اینکه کلام حضرت در راستای تعالیم اسلامی است و والاترین شخصیت جهان اسلام بعد از پیامبر (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) است، می‌توان نتیجه گرفت که هرگاه حضرت، امر به حکمی نموده و یا رفتار و عقیده‌ای را مدح نموده‌اند؛ آن امر عامل ایجاد و مفید برای شخص و حکومت است و بالعکس، هرگاه نهی از فعلی یا ذم عقیده و رفتاری را انجام داده‌اند، آن امر آسیب‌رسان به احکام و عقاید اسلامی و مورد نکوهش است.

پیشینه تحقیق: با جستجوی صورت گرفته توسط محقق، مقاله علمی پژوهشی با این عنوان یافت نشد. در کتاب‌های چاپ شده، کتاب «نفوذ (مجموعه بیانات مقام معظم رهبری (علیه‌السلام))» که توسط محمد رستمی جمع‌آوری شده است، به مسأله نفوذ پرداخته است. در این کتاب نفوذ در چهار فصل بررسی شده است، ابتدا ماهیت و اقسام نفوذ دشمن، سپس اهداف و ابزار دشمنان برای نفوذ، و بعد از آن عوامل ایجاد کننده نفوذ دشمن و سرانجام راه‌های مقابله با نفوذ دشمن. این کتاب مستند به روایات ائمه نبوده و صرفاً به جمع‌آوری سخنان رهبر انقلاب پرداخته است. همچنین کتاب «زمانه ما و نهج البلاغه» نوشته فرزاد جهان بین، که صرفاً به صورت محدودی به عوامل نفوذ، به طور کلی، پرداخته شده، اما در نوشتار حاضر نفوذ فرهنگی به طور خاص در نهج البلاغه مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

ضرورت تحقیق: با توجه به شرایط عصر حاضر و حمله همه جانبه کشورهای غربی به ایران اسلامی و انقلاب اسلامی مقابله با عواملی که موجب ورود دشمنان به عرصه حکومت اسلامی می‌شود، ضروری است. بر این اساس شناخت عواملی که باعث نفوذ دشمن و تسلط آنها بر افکار و اندیشه مردم شده و آرامش و بهداشت روانی خانواده و جامعه را بر هم زده و راه لازم و ضروریست؛ علاوه بر آن راهکارهای مقابله با آن عوامل حائز اهمیت است. از سویی بعد از قرآن، نهج البلاغه که مجموعه سخنان حضرت ﷺ در شرایط متفاوت و موقعیت‌های مختلف بیان شده، بهترین راهکارها و دستورات را در خود نهفته دارد که بررسی و تبیین نکته‌های آن برای داشتن زندگی پر از آرامش و امنیت روحی روانی بسیار مفید فایده خواهد بود.

مفهوم‌شناسی

نفوذ: فرو رفتن تیر در هدف، اثر کردن و تأثیر کردن آمده است (معین، ۱۳۸۸). در عربی واژه نفوذ به معنای رخنه کردن، سوراخ کردن، اجرا شدن، گذشت و گذر کردن، تمام شدن و به پایان رسیدن آمده است. همچنین "نفذ الامر" به معنای اجرای کاری است و تنفیذ به معنای اجرایی کردن، هدف زنی و انجام کاری آمده است (ابن منظور، ۱۴۱۴هـ). در قرآن کریم این واژه در سوره الرحمن آیه ۳۳ به کار رفته است و به معنای گذر کردن و رخنه کردن آمده است.

فرهنگ: تربیت، دانش، علم و معرفت (معین، ۱۳۸۸) آثار علمی و ادبی یک قوم یا ملت (عمید ۱۳۸۹)

عامل: آنکه یا آنچه باعث به وجود آمدن چیزی یا حالتی می‌شود. (عمید، ۱۳۸۹) و در این پژوهش منظور از عامل نفوذ، شرایط خاص یا اقداماتی است که موجب می‌شود فرد از مسیر خود، در عقاید و احکام و باورهای دینی، منحرف شود. منظور از راهکارهای مقابله نیز، روش‌ها و دستوراتی است که موجب می‌شود عوامل دفع شده و یا شیوه‌ای ارائه داده می‌شود که در صورت وجود عامل نیز افراد متأثر از آن نشوند.

سبک: طرز، روش، شیوه، فلز ذوب شده را در قالب ریختن (معین، ۱۳۸۸)

زندگی: زندگی به زیستن، حیات و عمر (معین، ۱۳۸۸)

سبک زندگی شامل مجموعه‌ای از رفتارها بوده و شیوه‌ای است که فرد در زندگی خویش آن را اجرا می‌کند و یا تحت تأثیر عقاید و باورهای خود تصمیم‌گیری کرده و جهت زندگی‌اش را مشخص می‌کند.

با توجه به مفهوم شناسی واژه‌های فوق می‌توان گفت نفوذ فرهنگی یعنی رخنه کردن در عقاید و باورهای مردم توسط حملات نرم و تأثیرگذار به گونه‌ای که به تدریج اعتقادات و آداب و رسوم مردم دچار آسیب شده و آنها در مقابل دفاع از اعتقادات خود منفعلانه عمل کرده و غیرت دینی خود را از دست بدهند. منظور از عوامل بیرونی نفوذ در این پژوهش، هر آن چیزی است که از جانب غیر به افراد تحمیل می‌شود و مستقیماً مرتبط با افکار و افعال فرد نیست ولی به اهداف و عقاید و رفتار اسلامی وی

آسیب وارد کرده یا موجب تغییر و انحلال آن شود و در نهایت فرد به مرحله خودباختگی فرهنگی رسیده و به تدریج به امنیت روحی و عاطفی او نیز ضربه خواهد خورد.

۱. عوامل نفوذ فرهنگ اجتماعی بر اساس کلام امام علی (علیه السلام)

در جامعه عواملی وجود دارد که می‌تواند ابعاد بسیاری از زندگی و روحیات افراد آن جامعه را تحت تأثیر قرار دهد از جمله این عوامل در کلام حضرت عبارتند از:

۱،۱،۱ فراگیری علوم ضالّه (خرافه پرستی)

«أَيُّهَا النَّاسُ، إِيَّاكُمْ وَتَعَلَّمَ النَّجُومَ، إِلَّا مَا يُهْتَدَى بِهِ فِي بَرٍّ أَوْ بَحْرٍ، فَإِنَّهَا تَدْعُو إِلَى الْكُهَانَةِ: أَيُّ مَرَدَم! از فرا گرفتن علم نجوم (خبرهای غیبی و پیشگوئی بوسیله ستارگان) بر حذر باشید، جز به آن مقدار که در دریاها و خشکی‌ها شما را هدایت کند. چه اینکه نجوم به سوی کهانت دعوت می‌کند» (سید رضی، ۱۳۷۹)

«این سخن حضرت در پاسخ مردی آمده است که هنگام عزیمت امام علی (علیه السلام) برای نبرد با خوارج، امام را از حرکت در آن ساعت معین نهی کرد و گفت: من از طریق نجوم می‌دانم که اگر در این ساعت حرکت کنی، پیروز نخواهی شد. امام علی (علیه السلام) برآشفته و با شدت سخن او را نفی فرمود و پیامدهای نادرست و خطرناک این تفکر را –که نجوم و ستارگان می‌توانند در سرنوشت انسان‌ها مؤثر باشند– برشمرد و هم به آن منجم و هم به مردم در این رابطه هشدار داد» (مکارم شیرازی، ۱۳۷۵) نخست می‌فرماید: «گمان می‌کنی تو آگاهی از آن ساعتی که اگر در آن ساعت کسی حرکت کند با ناراحتی روبرو نخواهد شد؟ و می‌توانی از آن ساعتی که هر کس در آن به راه افتد زیان می‌یابد او را با خبر کنی؟» (سید رضی، ۱۳۷۹)

بنابراین حضرت امیر علی (علیه السلام) در این بیان از فراگیری علوم ضالّه و بکارگیری آنها را بر حذر داشته و به شدت آن را نکوهش کرده و نهی می‌کنند. همچنین آثار بکارگیری آنها را بیان فرموده‌اند؛ از جمله تکذیب قرآن، بی‌نیازی از استعانت خداوند متعال و... که این موارد می‌توانند عاملی برای نفوذ فرهنگی بوده و آرامشی را که از توکل بر خداوند متعال و انس با قرآن کریم بدست می‌آید را خدشه دار نمایند.

۱،۱،۲ چیره شدن مردم بر حکومت و ستم زمامدار بر مردم

«اما آنگاه که رعیت بر والی خویش چیره گردد و یا رئیس حکومت بر رعایا اجحاف نماید نظام بر هم می‌خورد نشانه‌های ستم و جور آشکار خواهد گردید، دستبرد در برنامه‌های دینی بسیار می‌شود، وجادهای وسیع سنن و آداب مذهبی متروک خواهد ماند، بر طبق میل و هوا عمل می‌کنند و احکام خداوند تعطیل می‌گردد و بیماری‌های اخلاقی بسیار خواهد شد.» (سید رضی، ۱۳۷۹)

از دیگر عوامل نفوذ و شاید یکی از مهم‌ترین عوامل نفوذ دشمن را می‌توان چیره شدن مردم بر حکومت را نام برد. به فرموده امیرمؤمنان (علیه السلام) اگر این اتفاق در جامعه‌ای رخ دهد و یا حاکم ظالمی بر مردم حکومت کند. اتحاد ملی از بین رفته ؛ نیرنگ بازی در دین زیاد گشته؛ سنت رسول خدا (صلی الله علیه و آله) متروک شده، احکام دین تعطیل و بیماری‌های دل فراوان می‌گردد. هر یک از عواملی که حضرت در اثر چیره شدن مردم بر حکومت یا حکومت حاکم ظالم نام می‌برند از مواردی است که می‌تواند زمینه‌ای برای نفوذ فرهنگی دشمن شود.

۱،۱،۳ ترک فریضه امر به معروف و نهی از منکر

ترک فریضه امر به معروف و نهی از منکر از عواملی است که می‌تواند زمینه نفوذ فرهنگی را برای دشمن آماده و مهیا کند. حضرت علی (علیه السلام) می‌فرمایند:

«فَمَنْ لَمْ يَعْرِفْ بِقَلْبِهِ مَعْرُوفًا، وَلَمْ يُنْكِرْ مُنْكَرًا، قُلِبَ فَجْعِلَ أَعْلَاهُ أَسْفَلَهُ، وَأَسْفَلُهُ أَعْلَاهُ: آن کس که حتی با قلبش به طرفداری با نیکی‌ها و مبارزه با منکرات بر نخیزد قلبش واژگونه می‌شود بالای آن پائین و پائین آن بالا (یعنی حس تشخیص نیک و بد را از دست می‌دهد و آنها را وارونه تشخیص خواهد داد چون چنین عادت کرده است).» (سید رضی، ۱۳۷۹)

علاوه بر مورد بالا حضرت در حکمت‌های دیگری نیز به بیان مراحل امر به معروف و نهی از منکر و فواید و آثار آن در جامعه پرداخته است (سید رضی، ۱۳۷۹) «ای مؤمنان! هر کس ظلم و ستمی را مشاهده کند و یا کار زشتی که مردم را به سوی آن می‌خوانند، اگر تنها به قلبش آن را انکار کند سلامت را اختیار کرده است و گناهی بر او نیست (به شرط اینکه بیشتر از آن نتواند) و آن کس که با زبان و بیان به مبارزه بر خیزد پاداش الهی خواهد داشت و مقامش برتر از گروه نخست است» (سید رضی، ۱۳۷۹) امر کردن به نیکی‌ها و نهی کردن از بدی‌ها از دستورات واجب اسلام است که حضرت نیز بر آن تأکید نموده‌اند. در صورت ترک این فریضه، تجری بر گناه و عادی شدن آن در جامعه، راه برای منافقان و فعالیت آسوده آنان در کشور فراهم شده و به راحتی به تغییرات مد نظر خود می‌پردازند.

۱،۱،۴ تضعیف ارزش جهاد

یکی از عوامل نفوذ دشمن در عصر حاضر تضعیف ارزش جهاد و شهادت است. حضرت علی (علیه السلام) در بیانات خود به ارزش جهاد و شهادت و معرفی ویژگی‌های شهدا پرداخته‌اند. این توجه حضرت الگویی برای مسلمانان است که در هر برهه‌ای به این امر توجه کرده و روحیه جهاد و مبارزه را در خود تقویت کنند و گرنه به سستی گراییده و دشمنان به راحتی بر آنها غلبه خواهند کرد. وقتی ارزش جهاد و شهادت کم شود به تدریج روحیه دفاع از ارزشها و مقدسات هم از بین می‌رود و با این زمینه‌سازی رفته رفته دشمن اهداف خود را پیاده خواهد کرد.

۱،۱،۵ بدعت گذاری

بیان ویژگی‌های اهل نفاق می‌پردازند. از جمله مهمترین ویژگی‌های منافقان آن است که خود را حامی و دلسوز مردم نشان می‌دهند. اما مسأله اینجاست که در آغاز، راه را آسان اما در تنگناها به بن‌بست می‌کشانند. همچنان که حضرت می‌فرمایند: «انسان ضعیف هیچگاه نمی‌تواند ظلم را از خود دور کند و حق جز با جدّیت به دست نمی‌آید.» (سید رضی، ۱۳۷۹) اما در مقابل تعبیر حضرت علی (علیه السلام) شیطان که مصداق کامل آن معاویه است (سید رضی، ۱۳۷۹) راه را به گونه‌ای دیگر جلوه می‌دهند (سید رضی، ۱۳۷۹) یا راه دستیابی به اهداف را آسان نشان می‌دهد. (جهان بین، ۱۳۹۴)

۱،۱،۹ شبهه افکنی در اعتقادات

یکی دیگر از اقدامات دشمنان در جهت نفوذ، شبهه افکنی در مورد عقاید ماست. حضرت علی (علیه السلام) در جواب بعضی از یهودیان که به آن حضرت گفتند هنوز پیامبران را دفن نکرده بودید درباره‌اش اختلاف نمودید. امام در پاسخ فرمود: ما در مورد آنچه از (وصایای) او رسیده اختلاف کردیم نه درباره خودش، اما شما پس از گذشتن از دریا هنوز پاهایتان نخشکیده بود، به پیامبر خود گفتید: برای ما هم بتی بساز همان گونه که این قوم بت پرست، بت‌هایی دارند و پیامبران فرمود: «شما مردمی نادان هستید.» (سید رضی، ۱۳۷۹)

دشمنان با این روش در اعتقادات و باورهای مسلمانان شک و تردید ایجاد کرده و اگر فردی دارای اطلاعات دینی کافی نباشد و در مقابل شبهه افکنی‌ها پاسخی قانع کننده نداشته باشد، این شبهه‌ها در او اثر کرده و دستخوش نفوذ خواهد شد.

۱،۱،۱۰ دروغ پردازی و تفسیر دروغین آیات الهی

از دیگر عوامل نفوذ فرهنگی می‌توان به تحریف معنوی آیات الهی اشاره کرد، یعنی برخی از دشمنان آیات نورانی قرآن کریم را مطابق با اهداف ننگین خود، معنا و تفسیر می‌کنند. این روش در زمان امیر مؤمنان (علیه السلام) توسط دشمنان رایج بوده است. حضرت می‌فرمایند: «وَقَدْ رَأَى أَقْوَامٌ أَمْرًا بِغَيْرِ الْحَقِّ، فَتَلَوُا عَلَى اللَّهِ فَأُكْذِبُهُمْ: گروهی باطل طلبیدند و خواستند با تفسیر دروغین، حکم خدا را دگرگون سازند و خدا آنان را دروغگو خواند.» (سید رضی، ۱۳۷۹)

در ادامه نامه حضرت فرموده‌اند: «آن روز کسانی که مهار خویش را در دست شیطان دادند سخت پشیمانند.» (سید رضی، ۱۳۷۹)

یعنی تفساحکام الهی را دگرگون می‌کند و مسلمانان را از رسیدن به اهدافشان دور ساخته و به باورهای آنها آسیب می‌زند. تفسیر دروغین آیات قرآن کریم، تبعیت از وسوسه‌های شیطان است.

۱،۱،۱۱ غلوگرایی در مورد اهل بیت (علیهم السلام) یا افراط و تفریط در دوستی اهل بیت (علیهم السلام)

یکی دیگر از شیوه‌های نفوذ دشمنان این است که با برنامه‌هایی مردم را درباره معصومین A دچار افراط و تفریط می‌کنند.

حضرت علی (علیه السلام) می‌فرمایند: «هَلَكَ فِي رَجُلَانِ: مُحِبٌّ غَالٍ وَمُبْغِضٌ قَالٍ: دو کس در مورد من هلاک شدند: دوست غلو کننده و دشمن بدخواه!» (سید رضی، ۱۳۷۹) و همچنین: «وَسَيَهْلِكُ فِي صِنْفَانِ: مُحِبٌّ مَفْرُطٌ يَذْهَبُ بِهِ الْحُبُّ إِلَى غَيْرِ الْحَقِّ، وَمُبْغِضٌ مَفْرُطٌ يَذْهَبُ بِهِ الْبُغْضُ إِلَى غَيْرِ الْحَقِّ: دو گروه در باره من هلاک می‌گردند: دوستدار افراط کننده که محبت افراطی من وی را به غیر حق بکشد و دشمن افراطی

که از سر دشمنی قدم در غیر راه حق بگذارد (جمعی مرا خدا بدانند و جمعی حتی مسلمان ندانند)». (سید رضی، ۱۳۷۹) تبلیغات و

جوسازی

یکی دیگر از اقدامات دشمن در جبهه نفوذ تبلیغات و جوسازی برای ربایش عقل‌ها با ظاهر فریبی‌ها و خیره کردن چشم‌هاست. حضرت علی (علیه السلام) می‌فرمایند: «وَقَدْ عَرَفْتُ أَنَّ مُعَاوِيَةَ كَتَبَ إِلَيْكَ يَسْتَزِلُّ لَبَّكَ وَيَسْتَفِلُّ غَرْبَكَ فَاحْذَرُهُ، فَإِنَّمَا هُوَ الشَّيْطَانُ: مَنْ اطَّلَعَ يَأْقُتَمُ كَمَا مُعَاوِيَةُ نَامَهُ» برایت نوشته تا عقلت را بدزدد و عزم و تصمیمت را درهم بشکند، از او بر حذر باش که شیطان است.» (سید رضی، ۱۳۷۹) دشمن گاهی برای رسیدن به اهداف خود برنامه‌هایی در پیش می‌گیرد که قدرت تصمیم‌گیری را از انسان‌ها گرفته و اراده‌ها را سست می‌کند. ایشان انسان‌ها را به تفکر در مقابل برنامه‌های دشمن دعوت کرده و می‌فرماید این عمل شیطان است که «از هر سو به سوی انسان می‌آید تا در حال فراموشی او را تسلیم خود سازد و شعور و درکش را برباید...» (سید رضی، ۱۳۷۹) غفلت، بازماندن از تعقل و تفکر را به دنبال دارد و این دوری از تعقل زمینه نفوذ دشمن را فراهم می‌کند. (جهان بین، ۱۳۹۴)

۱،۱،۱۲ فریب افکار عمومی

فریب دادن افکار عموم مردم از دیگر مصادیق نفوذ دشمنان است. حضرت در مورد معاویه می‌فرمایند: «...اما او نیرنگ می‌زند و مرتکب انواع گناه می‌شود»- اشاره به سیاست عوام فریبی- (سید رضی، ۱۳۷۹) و همچنین می‌فرمایند: «مَا زِلْتُ أَنْتَظِرُ بِكُمْ عَوَاقِبَ الْعَذْرِ، وَأَتَوَسَّمُكُمْ بِحِلْيَةِ الْمُعْتَرِينَ: مَنْ هَمَّوَارَهَ مُنْتَظِرَ عَوَاقِبِ مَكْرٍ وَخَدَعَهُ شَمَا بُوْدَم، وَنَشَانَهُای فَرِیْب خُورْدِگَان رَا دَر شَمَا مُشَاهَدَه مِی‌کُردم.» (سید رضی، ۱۳۷۹) از سیاست‌های دشمن برنامه‌ریزی در سطح کلان برای فریب دادن عموم مردم است. حضرت با این بیان نقشه دشمن را بیان کرده و هشدار می‌دهند که دشمن چون تقوا ندارد، برای رسیدن به اهدافش از هیچ مکر و حيله‌ای چشم‌پوشی نمی‌کند. با این هشدار حضرت یکی از زمینه‌هایی که عامل نفوذ دشمن می‌شود بر ما آشکار می‌شود.

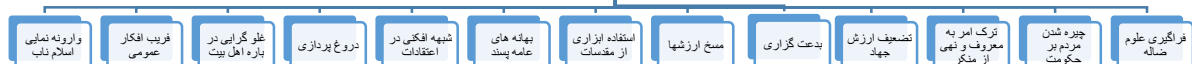
۱،۱،۱۳ وارونه‌نمایی اسلام ناب

از دیگر اقدامات اساسی دشمنان برای رسیدن به اهداف خویش، وارونه کردن اسلام ناب است. حضرت می‌فرمایند: «سَيَأْتِي عَلَيْكُمْ زَمَانٌ يُكْفَأُ فِيهِ الْأَسْلَامُ، كَمَا يُكْفَأُ الْأَنَاءُ بِمَا فِيهِ: بِه زودی زمانی می‌رسد که اسلام همچون ظرفی که واژگون شود و آنچه در آن است بریزد و واژگون گردد (و مردم حقایق آن را به کلی فراموش کنند).» (سید رضی، ۱۳۷۹) اگر مسلمانان نسبت به دین خود اطلاعات کافی نداشته باشند و آموزه‌های وحیانی را نیاموخته باشند با وارونه جلوه دادن دین توسط دشمن، دچار آسیب شده و اعتقاداتشان سست می‌شود و دشمن به راحتی در افکار آنان نفوذ می‌کند.

نتیجه

عواملی که در جامعه می‌تواند بر سبک زندگی مردم اثر گذاشته و امنیت روحی و بهداشت روانی افراد و خانواده‌ها را تحت تأثیر شدید خود قرار دهد طبق فرموده حضرت علی علیه السلام شامل واگذاری امور به ستمگران، فراگیری علوم ضاله، چیره شدن مردم بر حکومت و ستم زمامدار بر مردم، ترک فریضه امر به معروف و نهی از منکر، تضعیف ارزش جهاد، بدعت گذاری، مسخ ارزشها، استفاده ایزاری از مقدسات، بهانه‌های عامه‌پسند، شبهه افکنی در اعتقادات، تفسیر دروغین آیات الهی، غلوگرایی در مورد اهل بیت به شکل افراط و تفریط، تبلیغات و جوسازی، فریب افکار عمومی و وارونه‌نمایی اسلام ناب است.

عوامل نفوذ فرهنگ اجتماعی در سبک زندگی براساس کلام امام علی علیه السلام

خلاصه نموداری عوامل نفوذ فرهنگ اجتماعی بر سبک زندگی اسلامی براساس سخنان حضرت علی (علیه السلام) در نهج البلاغه

فهرست منابع

۱. قرآن کریم
۲. ابن ابی الحديد، عزالدین ابو حامد، *شرح نهج البلاغه*، چ ۱، قم، کتابخانه آیه الله مرعشی نجفی، ۱۳۷۷.
۳. ابن منظور، محمد بن مکرم، *لسان العرب*، چ ۳، بیروت، دارصادر، ۱۴۱۴هـ.
۴. بحرانی، میثم ابن علی بن میثم، *شرح نهج البلاغه*، چ ۲، بی جا، الکتاب، ۱۳۶۲.
۵. تاجیک رستمی، محمد، *نفوذ*، چ ۱، قم، شهید کاظمی، ۱۳۹۴.
۶. جهان بین، فرزاد، *زمانه ما و نهج البلاغه*، چ ۱، تهران، بسیج دانشجویی دانشگاه امام صادق (علیه السلام)، ۱۳۹۴.
۷. سید رضی، *نهج البلاغه*، ترجمه محمد دشتی، چ ۳، قم، انتشارات مشرقین، ۱۳۷۹.
۸. عمید حسن، *فرهنگ لغت عمید*، اشجع، چ اول، ۱۳۸۹.
۹. مرکز صهبا، *ولایت و حکومت (بیانات مقام معظم رهبری)*، چ ۳، تهران، ایمان جهادی، ۱۳۹۱.
۱۰. معین، محمد، *فرهنگ فارسی معین*، چ ۵، تهران، اشجع، ۱۳۸۸.
۱۱. مکارم شیرازی، ناصر، *پیام امام (شرح تازه و جامع بر نهج البلاغه)*، چ ۱، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۵.
۱۲. موسوی، سید عباس علی، *شرح نهج البلاغه*، چ ۱، بیروت، دارالمحجّة البيضاء، ۱۳۷۶.